

Szászrégen, Marosvásárhely visszavár

Az Örmény Genocídium 100. évfordulója megmozgatta a szászrégeni örményeket, magyarokat, lehetőséget adva a szászrégeni örmények régi vágyának a teljesülésére, alkalmat teremtve örmény kulturális rendezvény szervezésére.

2015 május 20-án este megtelt a Dióház nagyterme. Dr. Puskás Attila szakszerű, tényeket és egyéni történeteket felsorakoztató előadása után egy rövid film mutatta be az 1915-ös törökországi *Népir-tás* dokumentumait. A megdöbbentő bevezető után az irodalom segítségével átfogó képet kívántam nyújtani rólunk, örményekről. A műsor címét *Gevork Emin* könyvében találtam: „*Üvöltő kövek birodalma, Arménia, Arménia.*”

A közönség szeretettel, nagy tapsal fogadott. A versek és próza mellé gyakran csendült fel egy-egy örmény dallam - *saragan* vagy *Komitasz* gyűjtéséből származó népdal -, időben ezer évet visszaurgorva, vagy szakrális áhítatot teremtve a *Szurp*, *szurp* vagy a *Hajr mer* hangjaival.

A brutális mézszárlás üzenete ma is megrendítette az egybegyűlteket, hiszen az erdélyi magyarok is megértek nem egy pogromot, üldöztetést anyanyelvükért, vallásukért.

Az est zárásaként közösen énekeltük nemzeti imádságunkat, a Magyar Himnuszot.

A jövőbe vetett hitünket erősítette a szászrégeni magyar közösség aktív élete, melynek eredményeképpen *Demeter József* tiszteletes úr - és szamosújvári örmény származású felesége, *Dobos Mária* - vezetésével a Dióházban otthont teremtettek. Ahogyan „...*Művelt fiait jó Földanyánk növeszti naggyá...*” úgy a szászrégeni magyar és örmény gyökerről közösség újra emberhez méltó életet

él. Szorgos kezek párkák módjára fonják-kötik össze a szálakat a múlt küzdelmes megmaradásából és a jövő reményéből. *Böjte Lídia* fáradhatatlanul dolgozik: legyen a jelen tartalmas, művészi élményekben gazdag. És élteti a hagyományokat, szamosújvári örmény süteményeket kóstolgatva, *dalauzival* ismerkedve.

Dr. Puskás Attila

A **Marosvásárhelyi Napok** gazdag programjából nem hiányozhatott az *EMKE – Lorántffy Zsuzsanna Kulturális Egyesület – MÖKE* támogatásával a Genocídium 100. évfordulójának irodalmi tükre. A műsorban a fent felsoroltak, valamint *Gevork Emin*, *Avetik Iszahakjan*, *Hovhannesz Tumanjan* versei mellett helyet kapott *Varujan Vosganian Suttogások* könyve (részlet) is. Vosganian olyan új eszközökkel érzékelteti a kiszolgáltatott emberek lassú halálát, ami jelenkorunk

irodalmában rendkívüli és nagy figyelmet érdemel. Lesújtó és felemelő.

„*Mindaz botrány, ami megtörténhetett, és mindaz szent, ami megtörtént*” – mondja *Pilinszky János*. Igen, szent. A történelmi emlékezet adóssága és az igazságtétel

Balról Kilyén Ilka, Várady Mária és Nagy László

kis szeletkéje a 100. évforduló alkalmából felszínre tört. Ecsmiadzinban, a Genocídium megemlékezés előestéjén minden örmények Katolikosza vértanúvá nyilvánította az áldozatok mindenikét. Így hát egyházi téren is külön köszönet illeti *Nagy László* unitárius tiszteletes úr nagylelkűségét és szívéllyességét, mely által az áldozatokra a Bolyai téri Unitárius templomban emlékezhetünk.

Dr. Puskás Attila bevezetőjében egy számomra új elemet is feltárt - hogyan bántak a törökök az örmény gyermekekkel, árvákkal. A megmentés ürügyével elszállították őket és felterelték egy hajóra.

Majd a nyílt tengeren zsákba kötötték, és elevenen bedobták a mélyvízbe. Égbekiáltó bűn!

Megrendítő történelem, ami sajnos ma ismétli önmagát.

Mindezek ellenére, mégis élni kell. „...*Tél-komor, baljós napok jönnek és tovatűnnek, / Ne csüggedjete, ahogy jönnek, majd tovatűnnek...*” *vigasztal Dzsivani*.

Hála és köszönet illeti *Kilyén Ilka Magyar-örökség díjas* színművésznőt, akinek pártfogása összefogásra készítette a marosvásárhelyi örmény-magyarokat. Ezúttal a méltán híres erdélyi vendégfogadásból adott példát, míg maga is a Vásárhelyi Napok nagy ünnepének több rendezvényét szervezte, ugyanakkor fellépő művésze is volt.

Dr. Puskás Attila a rá jellemző mélységgel és precizitással tartott előadást a gyakorlati konferencia-felzáróknak könnyed stílusában, pontosan megérezve a hallgatóság ráhangoltságát, befogadó képességének határait. Általa teljesebb élményt nyújtott emlékezésünk a Genocídium 100. évfordulóján.

A *Budavári Örmény Nemzetiségi Önkormányzat* és a *Marosvásárhelyi Örmény Kulturális Egyesület* évről évre mélyíti kapcsolatát, mely erősíti identitás-tudatunkat, segít gyökereink feltárásában, növeli egészséges önbecsülésünket.

Várady Mária a BÖNÖ elnöke